

Stanisław Głowa

"Vor einem neuen Methodenstreit in der Theologie?", Gerhard Sauter, München 1970 : [recenzja]

Collectanea Theologica 42/2, 224-225

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dwaj teologowie i lekarz starają się w tej książce wyjaśnić naukę o regulacji poczęć, zawartą w encyklice *Humane vitae*. G. Scherer obszernie analizuje samą problematykę regulacji poczęć i polemizuje z punktem widzenia wyrażonym w publikacjach D. von Hildebranda. W. Czapiewski poświęca uwagę zagadnieniu prawa naturalnego, którą porusza i zakłada encyklika. Natomiast H. Koester wyraża swe opinie z punktu widzenia lekarskiego, uwzględniając także aspekt personalistyczny.

Dwaj pierwsi autorzy związani są z ośrodkiem wyższej kultury religijnej w Essen. Ta okoliczność nakreśla praktyczne ramy całej publikacji. Chodzi o to, aby katolicy starali się zrozumieć naukę zawartą w encyklice *Humanae vitae* nie tylko wskutek autorytetu papieskiego, lecz także dzięki rzeczowym argumentom. W sprawach bowiem dotyczących sumienia chrześcijan dużą wagę należy przypisać sposobowi, w jaki człowiek kształtuje sobie sumienie i osobistą odpowiedzialność. Człowiek bowiem musi sobie uświadamiać, kim jest i do czego dąży. Winien to poznać osobiście i rozumowo, a nie tylko przyjąć „od zewnątrz”. Autorzy starają się dać przyczynek do wewnątrzkościelnego dialogu, postulowanego także przez znany list biskupów zachodnoniemieckich odnośnie powyższej encykliki. Na poruszone więc przez encyklikę problemy autorzy odpowiadają z punktu widzenia teologii, antropologii i medycyny. Spokojny ton i obiektywna treść artykułów stanowią o tym, że książka nie jest przesycona „niewolniczym duchem potakiwania”, lecz wysiłkiem zrozumienia trudnych kwestii życia i miłości.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

F. BÖCKLE, N. GREINACHER, F. BETZ, *Ehe in der Diskussion. Was hat die Kirche zur Ehe zu sagen?* Freiburg im B. 1970, Verlag Herder, s. 123.

Niniejsza pozycja zabarwiona jest wyłącznie pastoralnym aspektem i troską o dopomożenie partnerom małżeństwa w rozwiązywaniu trudności w warunkach świata dzisiejszego. Stanowi odbitkę z *Handbuch der Parotaltheologie* (IV, 5). Autorzy świadomi tego, jak bardzo świat współczesny jako tło działania człowieka się zmienił, trafnie uwydatnia wypowiedzi odbjawienia i teologii, które sugerują personalistyczny punkt widzenia. Analizy małżeństwa jako sakramentu, mogłyby z ekumenicznego punktu widzenia na pozór zamykać drogę do dialogu z protestantami. Tymczasem uzasadnienie sakramentu małżeństwa jako „sakramentu wiary” z tym wszystkim, co ona zakłada, w konkretnym przykładzie chrześcijan zachodnoniemieckich stanowi dobry wkład do ekumenicznego dialogu.

Autorami książki są dwaj znani teologowie i kobieta katolicka, z zawodu nauczycielka, matka ośmiorga dzieci. To sprawia, że teoretyczne rozważania teologów są uzupełnione wypowiedziami osoby bezpośrednio zaangażowanej w życie małżeńskie. Pod piórem autorów przewijają się kwestie dotyczące wzajemnej odpowiedzialności pastoralnej małżonków (*Seelsorge der Gatten aneinander*), wierności i jedności w wierze. Są one z kolei uzupełnione refleksją na temat chrześcijańskiego wychowania oraz sytuacji rodziny w Kościele. W sumie można powiedzieć, że książeczka choć nie jest rewelacyjna, dobrze spełnia cel, dla którego została wydana.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

Gerhard SAUTER, *Vor einem neuen Methodenstreit in der Theologie?*, München 1970, Chr. Kaiser Verlag, s. 102.

Ostatni sobór był w dziedzinie teologii zarówno pewnym rezultatem rozwoju dyscyplin teologicznych, jak też sam przyczynił się do dalszego rozwoju teologii, a zwłaszcza jej metodyki. Analogiczne zresztą zjawisko zaintereso-

sowania metodologią teologiczną można obserwować w teologii protestanckiej w ostatnich latach, kiedy wyraźnie przybrało na sile.

Jest oczywiste, że żywe słowo Boże jako rzeczywistość dynamiczna jest źródłem teologii. Aby jednak teologia dobrze oddawała i uprzyściplniała tę niewyczerpaną dynamikę, musi się posługiwać odpowiednim zasobem pojęć precyzyjnych i zrozumiałych. Zatem kwestia języka i metody musi być zawsze należycie uwzględniona. Do tego należy jeszcze dodać konieczność wypracowania modelu orientacyjnego, który by ukazywał sposób krystalizacji poszczególnych wypowiedzi teologicznych i ich rozwój.

Autor, profesor teologii systematycznej w Moguncji, daje w swej pracy przegląd współczesnych dyskusji na temat. Jednocześnie pragnie ukazać nowy projekt „empiryczno-krytycznej teologii”. Cechuje ją naukowa ścisłość i oparcie się o doświadczenie. Jest to usiłowanie, aby naukowo przebadąć problematykę teologii i Kościoła w ich *Sitz im Leben*. Praktyczny przykład hermeneutyczno-analitycznej i empiryczno-krytycznej metody przy wykładaniu Pisma św., eklezjologii i etyki (s. 88—102), nie odznacza się jednak jasnością. Wygląda na zawile stosowanie zasad logistyki do teologii. Wydaje się też, że odbiło się ujemnie na pracy pominięcie metodologicznej zasady historii zbawienia, jaką np. zastosowali w swoim dziele M. Flick i Z. Alszeghy (*II Creatore, l'inizio della salvezza*, Firenze 1964). Trudno jednak krytykować autora, gdyż jego dzieło jest pomyślane jako głos w dyskusji na temat teorii teologii i próżno oczekiwać po nim wszechstronnego ujęcia. Nosi po prostu charakter przyczynku.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa